

מה יבקות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של כ"ק מרן הרבי הקדוש בעל החלקת יהושע מביאלא זצוק"ל, הרה"ק רבי יחיאל יהושע בן הרה"ק רבי ירחמיאל צבי זצוק"ל, נלב"ע ביום כ"א שבט תשמ"ב.

כ"ק מרן הרבי החלקת יהושע זצוק"ל היה נוהג ללמוד גמרא לפי הסדר: גמרא, רש"י, תוס', מהרש"א, רי"ף, ורא"ש. והיה מקפיד מאוד על סדר זה, ובמיוחד הקפיד שלא לסיים את לימוד הגמרא בלי לעיין ג"כ בפסקי הרא"ש.

כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא שליט"א מביא ב"שיעורי מבשר טוב", שבשעת לימוד התורה היה אביו הרבי הקדוש נוהג לומר "הריני מכין גופי להשראת השכינה". ומביא שם שהוא עצמו שמע זאת הרבה פעמים מאביו זצוק"ל.

בערוב ימיו, כשהיה כ"ק מרן הרבי החלקת יהושע מביאלא זצוק"ל בבית חולים, הלך נכדו הרבי מספינקא שליט"א לבקר, ומכיון שבאותה תקופה היה הרבי מספינקא מוסר שיעור בדף היומי, לקח עמו לדרך גמרא מסכת שבת. כשנכנס לחדרו שאל אותו הרבי מביאלא: "איזה ספר יש לך ביד? ספר חסידות? ספר מוסר?". השיב הרבי מספינקא: "גמרא". נענה הרבי החלקת יהושע ואמר: "עס' שטייט פון הייליגן צאנזער רב אז אין גמרא איז דא מוסר, חסידות, און יראת שמים" [מובא מהרה"ק מצאנז, שבגמרא יש מוסר, חסידות, ויראת שמים].

הרה"ג רבי שמחה רבינוביץ שליט"א רב דקהל "משכנות יעקב" רמת שלמה, מביא בהקדמה לספרו הנודע "פסקי תשובות", שזקינו הרבי החלקת יהושע זצוק"ל היה תמיד מבקש ודורש מצעירי הצאן, מאברכים תלמידי חכמים, ומבעלי בתים, בתחונני קודש, שילמדו וישנונו דיני ברכות הנהנין והלכות שבת ושאר הלכות שבכל יום, ואף הוא בעצמו יגע ועיין הרבה בבירורי הלכות אלו ובדיעתן על בוריים, ואף הוציא לאור קונטרס על עניני ברכות הנהנין, שם הוא כותב שבאמת היה רצונו לסדר חיבור שלם בהלכות אלו, אלא שמחמת עבודת הקודש אשר עליו אין בכוחו להתפנות לזה, ולכן מינה הרבי זצוק"ל לכך את הגאון הצדיק רבי בנימין זליבר זצ"ל, ועל פי הוראת הרבי חיבר הגאון הנ"ל את ספרו הנודע "ברית עולם", וכפי שצוין בהקדמתו, וספר זה היה הספר הראשון שעוסק בבירור וליקוט הלכה למעשה על פי התפתחויות הטכנולוגיה החדשה.

איך זוכים לצאצאים תלמידי חכמים וצדיקים

עד מתי צריך לבכות על דורות ישרים

מרן הגאון רבי חיים בריסקער זצוק"ל היה בוכה ומתפלל כל יום על בני מרן הבריסקער רב הגר"ז זצוק"ל, וגם אחרי שהוא כבר נהיה ראש ישיבה, הוא המשיך להתפלל ולבכות עליו בדמעות שליש. פעם שאל אותו בנו: טאטע, למה אתה בוכה עלי? ענה לו האבא: גם אבי בכה עלי כשכבר הייתי רב בבריסק...

המשיך הבן ושאל: איך זוכים להגיע לדורגה כזו, לבכות כל יום מחדש על הילדים? האם אין פה שחיקה? בדרך כלל אדם מתעורר בבכי פעם או פעמיים בשנה. אבל כך לבכות יום יום?!

ענה לו האבא רבי חיים בריסקער תשובה מחרידה: "אילו חלילה היה בן חולה מסוכן רחמנא ליצל, האם גם אז היית שואל כזה דבר? בודאי היית בוכה ללא הרף וקורע שערי שמים לרפואתו, אם כן, איפה, עליך לדעת, שההבדל בין אם בן גידל כך שכל שניה חשובה לו ההייליגע תורה, לבין אם הוא יגדל חלילה בלי עול כזה, הוא הרבה יותר גדול מההבדל בין ילד בריא לילד חולה רחמנא ליצל!!!".

שנוכה כלנו לדורות ישרים ומבורכים, וכמו שאנחנו מתפללים בשעת סיום מסכתא: "שלא ימוש התורה מפינו ומפי זרענו עד עולם, אמן".

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ז כסלו, תענית דף י"ט)

פגישתו של הרבי הקדוש עם אנשי משרד התחבורה

למדנו בדף היומי (מסכת תענית דף כ"ב) שאבא אומנא [שעסק למלאכתו בהקזת דם] היו פורסים בשלמו מיישיבה של מעלה בכל יום, [שכל יום היתה יוצאת בת קול משמים ואומרת לו שלום עליך (רש"י)]. לעומת זאת, לאביי היתה באה בת קול זו רק בערב שבת. חלשה דעתו של אביי, שהוא לא זכה למעלתו של אבא אומנא, שהיה לכאורה אדם פשוט.

ומה באמת היתה זכותו הגדולה של אבא אומנא? מספרת הגמרא שבשעה שהיה עוסק במלאכתו ומקץ דם, היה מושיב את האנשים לחד ואת הנשים לחד מחמת צניעות, וזכות זו היתה גדולה כל כך. [ראה בהמשך הגמרא עוד ממעשיו הגדולים של אבא אומנא].

ומכאן לסיפור שזכיתי לראות במו עיני. מרן הרבי הקדוש הישועות משה מויוניץ זצוק"ל הגיע פעם לבית בירושלים בבית הכנסת של חסידי ויז'ניץ ברחוב נחמיה. לפני שנכנס לבית הכנסת, היה הרבי נסער מאד, והוא ביקש מהעסקנים לקרוא לפגישה דחופה אצלו את ראשי משרד התחבורה. לתמיחה העסקנים הסביר הרבי הקדוש, שברצונו לדבר אל ליבם בנושאי קו מהדירין...

היום כשאנחנו נוסעים בקו ירושלים בני ברק או בשאר הקוים החדריים, הגברים יושבים מקדימה והנשים פנימה, והדבר נראה לנו מובן מאילוי, אך עשרות שנים זה לא היה כך. מי לחם בשביל זה? מי יגע בשביל זה? למי זה בער יומם ולילה? היה זה הרבי הקדוש הישועות משה מויוניץ זצוק"ל שדבר ולחם, ביקש והתחנן, עד שהשיג את מבוקשו.

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ט כסלו, תענית דף כ"א)

לא ששתי בתקלת חברי

למדנו בדף היומי (מסכת תענית דף כ"ב), ששאלו תלמידיו את רב אדא בר אבהו במה הארכת ימים [כלומר באיזו זכות], והוא ענה להם כמה דברים שעליהם הקפיד מאוד כל ימי חייו, ואחד מהם "ולא ששתי בתקלת חברי".

שמעתי פעם מאחי הגאון ר' שלמה שליט"א וורט עצום ומרטיט מאבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי זצ"ל על הגמרא הנ"ל, וורט עצום ששורה מליונים, וורט שמושנה את כל החשיבה של האדם. אבא זצ"ל שאל וכי זוהי הגדלות של רב אדא בר אבהו, שהוא לא שמח בתקלת חבריו? הרי כל יהודי בר דעת עם קצת רגש, עם טיפת נשמה, אינו שמח בתקלת חבריו? אלא הפירוש הוא, אמר אבא זצ"ל, כשהחבר שלי היה בצער לא ששתי, לא יכולתי להיות שמח בחיים האישיים שלי, כי הצער של הזולת זה הצער שלי, וזה הכוונה "לא ששתי בתקלת חברי".

מורי ורבי אביהם של ישראל הרבי הקדוש הבאר יעקב ממדבורנה זצוק"ל היה תמיד משנן: **הוא היה אומר**, "עַרְאֵלְיָא זִיךְ אֲרוֹס", כלומר, כל אחד מה שהוא, זה מה שהוא אומר, מי שמדבר כל היום על כסף מונח בכסף, ומי שמדבר רק בדברי תורה, סימן שהוא שם. אבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי זצ"ל לא דיבר דרשות על מדרגות שהוא עצמו לא עמד בהן... ואכן זה היה אבא, הוא היה הופך את כל העולם למנוע מצוקה של יהודי, ותמיד היה נותן את הלב שלו עבור כל אחד ואחד מיישראל.

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ח כסלו, תענית דף כ')

ההבטחה שקיימה במלואה

למדנו בדף היומי (מסכת תענית דף כ"ב) סיפור שהגמרא מספרת, שבעיר סורא היתה מגיפה, ורק באזור מגוריו של רב לא שלטה המגיפה, ותושבי סורא היו בטוחים שזה כמוזכר בזכותו של רב. הראו להם משמים בחלום, שזכויותיו של רב מרובות מדי בשביל דבר כזה, כלומר מגיפה היא דבר קטן ביחס לזכויותיו, ואין זה בזכותו, אלא בזכות אדם אחד שהיה גר שם שהיה משאיל כלי חפירה לצורך קבורת מתים, וזכות זו הגינה על כל האזור שלא תשלוט שם המגיפה.

כשלמדתי את הגמרא חזרתי עשרות שנים אחורה למלחמת המפרץ, וזוכרת בסיפור מרטיט שהיה אז. אבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי זצ"ל הרבה לדבר באותם ימים על הבטחתו של מרן רבינו שר התורה רבי חיים קנייבסקי שליט"א שהבטיח אז שבבני ברק לא יפלו טילים. המקור להבטחה היתה ממון פאר הדור רבינו החזון איש זצוק"ל, שאמר שהעיר בני ברק יש לה הגנה בסיעתא דשמיא בזכות לימוד התורה והחסד שיש בעיר.

היה זה בשבת לפנות בוקר, בימי מלחמת המפרץ, קמתי בבחלה, אזעקה עולה ויורדת העירה את כל תושבי בני ברק, שמענו גם את הפיצוץ של הטיל שהגיע ישירות מעירק, והתברר שהטיל נפל והתפוצץ בגבול בני ברק - רמת גן. לאחר מעשה נודע לנו כי הבניין ברמת גן ניווק לגמרי, והבניין בבני ברק נשאר ללא פגע! המקום הפך למוקד עליה לרגל, ואנשים רבים מכל האזור באו לראות את המחזה המדהים...

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ט כסלו, תענית דף כ"א)

השבוע בדף היומי (מועד קטן דף ט"ז ע"א) הגמרא מבארת את הפסוק בשירת דבורה (שופטים ה, כג): "אורו מרוז אָמֵר מִלֶּאֶךְ ה' אורו יְשִׁבֶּהָ כִּי לֹא בָאוּ לְעִזְרָתָהּ ה' לְעִזְרָתָהּ ה' בְּגִבּוֹרִים". כלומר שברק דבורה קיללו את מרוז לפי שלא בא לעזור לישראל במלחמתם. ונחלקו בגמרא מי היה מרוז, יש אומרים שהוא היה אדם גדול [כלומר, שר צבא שהיה לו לבוא ולעזור להם במלחמה (חידושי הר"ן)], ויש אומרים שִׁמְרֹז הוא כוכב [כוכבו ומזלו של סיסרא (רש"י)].

בשנת תר"ץ התאספו גדולי ישראל בוורשא בראשות מרן החפץ חיים זצוק"ל לביטול גזירת סגירת תלמודי התורה. אחד מגדולי הדור שהחזמו לאסיפה, אחרי לבוא ולכן הוא לא היה בתחילת הדיונים, ולשאלת החפץ חיים שהיה זקן הרבנים, הוא התנצל ואמר שהיה עסוק בטרדות אישיות. הדבר כאב לו מאוד למרן החפץ חיים, והוא אמר לאותו גדול: וכי אין הרב יודע מה שאומרת הגמרא במועד קטן שברק קילל את מרוז לפי שלא בא לעזרתה? בגבורים, ולפי דעה אחת בגמרא מדובר בשור של סיסרא שבשמים, הרי שגם מלאכים נתבעים ונענשים על כך?!

הגמרא במסכת תענית (דף י"ז ע"א) מביאה פסוק בישעיה: "מִלֶּךְ בְּיָפִי תַחְזִינָה עֵינֶיךָ". חשבתי בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא שחז"ל אומרים "מאן מלכי רבנן", זאת אומרת שיהודי בן תורה הוא המלך האמיתי. ועל זה אומר הפסוק שההתנהגות שלו צריכה להיות ללא רבב! "ופי' הכוונה גם ליופי חיצוני וגם ליופי פנימי". וכאסמכתא לכך, יש לציין את דברי הגמרא במסכת יומא (דף פ"ז ע"א): "דתנאי, ואהבת את ה' אלקיך - שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו, אשרי אביו שלמדו תורה, אשרי רבו שלמדו תורה, אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמדו תורה ראו כמה נאים דרכיו כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר".

דממה מתוחה נשתררה באולם, ואף אחד לא העיז לפתוח את פיו. ראה זאת מרן הגאון רבי מאיר שפירא זצוק"ל רבה של לובלין וראש ישיבת חכמי לובלין, ורצה להפיג את המתח, ולכן קם ואמר: כל ימי הייתי תמה, בשלמא אנשים פשוטים שומעים דברי מוסר מהרבנים, החסידים מקבלים תוכחה מהאדמו"ר, אבל מי הוא זה אשר יטיף מוסר לגדולי הדור בעצמם?! ממי יקבלו הם דברי מוסר?! עשוי נתיישרה לי התמיהה, יש לנו ברוך השם את הכהן הגדול מרן החפץ חיים שהוא יטיף מוסר לגדולי ישראל בעצמם...

לכבוד שבת קבלת התורה נביא כאן קטע מדרשתו של המגיד שיעור שליט"א במתיבתא ראשית חכמה במונטריאל בערב שבת קודש ויחי

ברשות ראש הישיבה הרב איסר שליט"א, ברשות המנהלים החשובים, וברשות העסקנים החשובים העושים לילות כימים כדי שאתם תוכלו ללמוד כאן, הרי יש מי שעוסק כל הזמן למען מטרה זו, שום דבר אינו בא מאליי, ולכן כמה מתאים שנפתח בכבודם בבחינת פותחים בכבוד אכסניא.

ישנם מקומות בעולם שבהם מתקיים יריד של זהב למשך שלשה ימים, ואנשים המגיעים לשם עסוקים כל כולם ביריד, הם אינם אוכלים, הם אינם שותים, שהרי הם רוצים לעשות את העסקה הכי טובה. זה הזמן שאפשר להצליח, ולאחר שלשה ימים הכל עבר. ראיתם פעם סוחר אתרוגים איך הוא נראה בין יום כיפור לסוכות, הרי אין אפשרות לדבר אתו מילה, גם אם תבקש ממנו לדבר אתו כמה דקות הוא ידחה אותך, כי הרי יש איזה גביר שמוכן לתת לו חמשת אלפים דולר בשביל אתרוג מהודר, איך יהיה לו זמן לדבר עם אנשים... בשנים אלה, בגילאים 13 עד 20, אתם נמצאים ביריד, ועליכם לתפוס כל מה שאפשר, מתוך דביקות בתורה ומתוך אהבת התורה.

פעם הגיע בחור חשוב בן 16 אל כ"ק מרן האדמו"ר מסאטמר זצוק"ל, כשהוא מתלונן: "רבי, אני לומד ולומד ושוכח הכל. אני לא זוכר כלום!". מיד נענה הרבי ואמר לו: "תעשה את העצה של רש"י, תכוין היטב בחונן הדעת!". הבחור קיבל את העצה והתחיל להתפלל שמונה עשרה במשך כחצי שעה, הוא השקיע כוחות בברכת "אתה חונן" כמו בתפילת נעילה, וראה זה פלא! הבחור הפך לבריה חדשה, זכרוננו נעשה חזק, ולאחר שנה הוא נבחן על כל מסכת בבא מציעא בעל פה.

כששמעו הלומדים את הסיפור, תמהו מאוד איפה נתן רש"י את העצה הזאת? חיפשו ברש"י על כל תורה נביאים וכתובים ולא מצאו. עד שבאו לשאול את ראב"ד ירושלים הגאון רבי פנחס עפשטיין זצ"ל, והוא הגיב מיד: הרש"י הזה הוא במסכת עבודה זרה. התחילו לחפש במסכת עבודה זרה, עד שמצאו שהגמרא אומרת שם (בדף ח' ע"א): "אף על פי שאמרו שואל אדם צרכיו בשומע תפלה, אבל אם בא לומר בסוף כל ברכה וברכה מעין כל ברכה וברכה, אומר". כותב רש"י הקדוש: "מעין כל ברכה וברכה - אם הָיָה מְשַׁכֵּחַ תְּלִמּוּדוֹ מִצְוַת בְּחֻן הַדַּעַת, אִם פֶּעַל תְּשׁוּבָה הוּא מִצְוַת בְּתוּבָה, וְכֵן פֶּלֶךְ". רש"י הקדוש מלמד אותנו, שאם אדם משכח תלמודו, הרי הוא שופך את לבו אל השי"ת, שלש פעמים ביום שחרית מנחה ומעריב, כשהוא מגיע לאתה חונן בשמונה עשרה, יבכה אל השי"ת: רבונו של עולם, אני רוצה לזכור היטב מה שאני לומד.

לפני רבות בשנים באתי עם גביר גדול מליקוד אל שר התורה מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. פנה הגביר לרבי חיים בשאלה שהציקה לו זמן רב: "אני עובד 18 שעות ביממה, ואין לי זמן ללמוד, מה עלי לעשות?". ענה לו רבי חיים מיניה וביה: "מישהו כבר הקדים אותך בשאלה זו... יהודי הגיע פעם לרבי ישראל סלנטר, ואמר שאין לו זמן ואינו יודע מה ללמוד. אמר לו רבי ישראל: 'תלמד מוסר, וכשתלמד מוסר אז תראה שיש לך זמן'..."

וכמו כן, אני בטוח שלכל בחור יש זמן חצי שעה ללמוד את הדף היומי, חוץ מסדרי הלימוד שלומדים בישיבה.

ברצוני לברך אתכם בנוסח שאומרים בשלש סעודות: "זכני לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות". תורה היא הסחורה הכי טובה, ואם תשקיעו בזה את כל חייכם, יהיה לכם עולם הזה ועולם הבא, ותהיו מאושרים כל ימי חייכם.

מאוצרות הפרשה

אנכי ה' אלקיך. כשהרה"ק מקוצק זצוק"ל היה ילד, התווכח פעם עם המלמד מה הפירוש בפסוק. בלהט הויכוח נענה הילד ואמר: "מיט מיר שפארט איר זיך? איך גידענק ווען איך בין גישטאנען ביים בארג סיני ווען דער אייבישטער האט געזאגט אנכי ה' אלקיך!" [כבודו מתווכח אתי? אני הרי זוכר כשעמדתי על הר סיני כשאמר הקב"ה אנכי ה' אלקיך!].

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד המגיד שיעור פה מפיק מרגליות הגאון רבי **אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א** בעל הגליון **"מתיקות הדף היומי"**

כקורא קבוע של גליונכם המתוק אני שמח בשמחתכם בהוצאת גליון המאה, זכיתם שהגליון הגיע ל"עשרת מונים" [פירש רש"י: מאה פעמים], כן ידבו עוד ועוד, ותזכו אי"ה להגיע ל"גליון הרבבה" מתוך הרחבת הדעת ומתוך אריכות ימים ושנים טובות, כמו שנאמר **"ומאה מכם רבבה ירדופו"**.

איתא במדרש תנחומא (בהעלותך, ו): "גדול אורו של הקב"ה, החמה והלבנה מאירין העולם, ומהיכן הן מאירין? מן זיקוקי אור של מעלן הן חוטפין... גדול הוא האור של מעלן שלא ממנו לכל הבריות אלא **אחד ממאה**". זכיתם שהגליון שלכם הוא ב"ה **אור של מעלה**, וכל גליון וגליון הוא **אחד ממאה**.

ומתוך הכרת הטוב אשר לכם את ברכת הצנועה ברכת הדיוט, שתזכו להפיץ ולהמתיק את אור התורה עוד ועוד, ותזכו להרחיב את הגליון עוד בכמות ובאיכות, שיקויים בכם מה שאמרו חז"ל "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו **מאה ואחד פעמים**".

בברכת התורה

הצעיר באלפי ישראל, **מאיר כהן**, בני ברק

נקודה למחשבה:

הגה"ק הרבי מפאסצנא בעל החובת התלמידים זצוק"ל ה"ה היה מספר, שפעם באו כמה אברכים אל זקנו הרבי הקדוש ממאגלינצא זי"ע ובקשו ממנו שידבר איתם חסידות. ענה להם הרבי הקדוש: "חסידות?! לערנען, דאווענען, און נישט גיין ליידיג, דאס איז חסידות!" [-לימוד התורה, תפילה, ולא ללכת בטל, זו היא חסידות]...